

biti, kakega hasljivega vpliva da je drevje sploh na podnebje! — navdajati morajo vsacega resničnega domoljuba z željo, da bi se delo že skoro pričelo.

Al gotovo bode marsikdo nad izpeljavo tega koristnega dvomeč z glavo majal.

Jaz pa pravim: da neopravičeno; in to me je volja dokazati s tem, da razodenem o tem v prvi vrsti slavnemu našemu kmetijskemu društvu, v drugi pa posamesnim majalcem in zasmehovalcem slabotno svojo misel.

Rekel sem, da bi se moralo zasajenje načrtno, to je, po nekem gotovem načrtu, in pa temeljito, to je, po natančnih sadjerejskih pravilih pričeti ter izpeljati.

Praša se torej: kdo bi imel načrt izdelati? in kako bi se imel izdelati?

Na prvo vprašanje ne morem drugače odgovoriti, kakor da rečem: skozi in skozi strokovnjaško izobražen sadjerejec — ker ne vsak, kdor zna drevje cepiti, se sme že pravi sadjerejec imenovati.

Na drugo: ravno omenjeni sadjerejec bi moral pred vsem celo deželo prehoditi, ter se prepričati, ktere ceste da bi se vspešno s sadnim drevjem lahko zasadile. Ob istem času bila bi njegova dolžnost, županstva dotičnih srenj za podvzetje pridobiti, kajti cela zasaditev, pozneje oskrbovanje, pa tudi sadje — vse to bi pripadati moralo posamesnim srenjam.

Kako vse to, povem pozneje, zdaj naj le toliko rečem, da bi si srenje morale dovoljenja za nasajenje tudi cesarskih cest izprositi; ves dobiček pripadal pa bi naravno njim samim; drugače ni mogoče, da bi se cesarske ceste kedaj z vspehom zasadile.

Vsaki zaznamovani cesti dodati bi moral (potovalni sadjerejec) tudi število potrebnih dreves, in najboljša, to je, kraju najprimernejša sadno pleme in sorto, ker vsako sadno pleme ni v vsakem kraju na pravem mestu, pa tudi vsaka sorta enega in istega plemena ni za vsak kraj.

Pri tem bi moral v prvi vrsti tudi na to gledati, ali je kraj daleč od velicnih mest, železnic itd., kjer se sadje lahko presno prodá, ali pa da je blizo. Če je kraj oddaljen, bile bi češplje na mestu zato, ker se lahko posušé, in pa prav žlahno drugo zimsko sadje, kakor so nektera jabelka in hruške, pri kterih se dolga pot v mesto izplača. Stavimo en primer: iz Razdrtega do Senožeč 2000 dreves, samih češpelj, navadnih domačih, ali pa samih jabelk zimskih, na priliko, velikih mošanckarjev (Gelber Borsdorfer), velikih kosmačev (Lederapfel, Lederrainette) itd. Neumno bi bilo hruške saditi, ker za popolnoma žlahne je podnebje preostro, pol-žlahne ali celo nežlahne se ne izplačajo. Kdo jih bode v Trst vozil, kdo iz njih mošt delal? Vsaj je Ipava pred nosom. Isto velja o nežlahnih jabelkih. Tudi brezumno pa bi bilo, jabelka južnih dežel priporočati, kakor žlahnega rožmarinca, ali pa modenezca itd.

V nekterih krajih bode pa manj žlahno sadje na mestu, to je v takih z zelo ostrim podnebjem, ki so pa tudi od vinskih krajev jako oddaljeni. Češplja, tepka, čebular prav navadni in druge nizke sorte so za take kraje najboljše sadje.

Če je tako enkrat določeno, koliko in kakošnega sadnega drevja da se bode potrebovalo, potem še le pride na vrsto odločitev: kje da se bo saditi pričelo, in v kaki razmeri vsako leto nadaljevalo.

S tem bi bil glavni obris ali načrt dovršen. Zdaj pa pridejo še le natančnejša glavna vprašanja: 1. Kdo naj bi potrebna drevesca izrejeval in kje? — 2. Kdo bi imel za njihovo pravilno sajenje, povezovanje, varstvo in ostalo gleštanje skrbeti? — Čegavo naj bo sadje, in kako ga v denar spraviti?

Skušajmo na to trojno vprašanje odgovoriti, in to iz edino pravega sadjerejskega stališča.

(Dalje prihodnjič.)

## Izvrstnost ruskega lanu.

Lani sem od družbe kmetijske v Ljubljani kupil en mernik ruskega lanu. Ta lan se mi je tako izvrstno sponesel, da mora najmanj 200 funtov prediva biti, 3 mernike in pol pa semena. Lan, po 5 pedí dolg, je najmanj vreden 50 gold. Drugo leto bodem vse seme vsejal, in če se bode zopet tako obnesel kakor letos, mora ga najmanj 7 centov zrasti in 9 mernikov semena, vrednosti 210 gold. Ako obojni pridelek skupaj računimo, znese to 260 gold.

Iz tega velikanskega pridelka vsak lahko razvidi, kako veliko prednost ima ruski lan pred našim domačim.

Zato se ob enem lepo zahvaljujem slavni družbi kmetijski, da je v deželo pripravila izvirni ruski lan.

Andrej Malavašič, gospodar v Butanjevi.

## Šolske stvari.

### Letošnja šolska poročila.

Pred nami leži mnogo poročil, ki popisujejo, kako je letošnje leto bilo v šoli; nektera poročila so prinesle tudi znanstvene obravnave, eno pa celo voden članek za ljubljanski „Tagblatt“. Naravno je tedaj, da „Novice“, ki po večletni navadi svojim bralcem o šolskih poročilih kaj povedó, letos s tako glasovitim „Jahresberichtom“ pričnó svoja poročila. In to je „Jahresbericht der k. k. Lehrerbildungsanstalt zu Laibach“ (poročilo c. kr. izobraževalnice ljubljanske za učitelje), kteremu na čelu stoji „Tagblattov“ vvodni spis pod naslovom: „Zur Lehrerfortbildung in Krain“, kteremu je svojo „firmo“ dal učitelj na tem učilišču pl. Leopold Gariboldi.

Rekli smo, da je „firmo“ dal pl. L. Gariboldi temu spisu, kajti za gotovo se pripoveduje, da ima več očetov ta razprava, ki se kaže le nadaljevanje lanskega članka v iste šole poročila, ki ga je spisal „pedagog vseh pedagogov“ — učitelj Lesjak, poganjaje se za to, naj slovenski otrok se že v maternem telesu igraje začne učiti nemščine. Al naj je gosp. Lesjak roditelj tega članka, ali naj so pomagali še drugi „Tagblattovci“, krstno ime ima od pl. Leopolda Gariboldi-a, zato imamo samo ž njim opraviti. Veliko krivdo o tem pa ima ravnatelj c. kr. učiteljske izobraževalnice gosp. Hrovath. Če on rokopisa ni bral pa dovolil ga natisniti v šolsko knjigo, je to nemarnost, ki se nikakor ne dá izgovarjati; če pa ga je bral in vendar dovolil, je to znamenje, da ni še prišel do spoznanja, da v šolska poročila ne gredó taki pamfleti na vse strani razžaljivi in polni laži, ki „Tagblattu“ služijo za vvodne članke in jih tudi „Laibacherica“ ponatiskuje!

Če je pisatelj res hotel koristiti ljudskemu šolstvu, naj bi se bil resnice držal; kar ni prav, naj bi bil s spodobno besedo in objektivno kazal, da ni prav, — kar pa je dobro, naj bi ne bil prezrl. Taka razprava bi utegnila koristiti in nikogar ne bi razžalila; vsaj vsi vemo, da je marsikaj popraviti in zboljšati treba tudi v šolstvu našem. Al v blato gaziti vse: narod naš, šole naše, učitelje njene, in razpor delati med njimi, črniti duhovščino, deželni zbor, deželni šolski svet, „Učiteljskega Tovarša“ in še nedolžnemu „Vrtec-u“ ne prizanesti, to kaže hudoben namen; kjer pa se kaže tak namen, ne sme molčati pošteno domače čas-